

B o g a n m e l d e l s e r

Anmeldere: Amanuensis, cand. merc. *Bent Gram*, amanuensis, cand. oecon. *Erik Johnsen*, forstander, cand. merc. *Fl. Klöcker-Larsen*, stipendiat, cand. oecon. *H. Duelund Nielsen* og amanuensis, cand. merc. *Orla Nielsen*.

Arne Jensen: Eksperternes rolle i fremtidens samfund. Søndagsuniversitetet, bind 31. Munksgaards Forlag, København 1963. 75 s., kr. 8,50.

Arne Jensen er ekspert. Denne ekspertice går bl. a. på studiet af ekspertens rolle som rådgiver og dermed af den indflydelse, som den »neutrale« analytiker alligevel har på politiske afgørelser, det være sig i virksomheden som i samfundet.

Arne Jensen øser i denne lille bog af de erfaringer han selv har gjort som ekspert i betydelige projekter som telefon- og trafikplanlægning, men illustrerer iøvrigt ekspertens rolle med mange andre konkrete eksempler, ofte med operationsanalytisk tilsnit, hvor han selv har været mere eller mindre involveret. Tager man bogens forfatter som prototypen på en ekspert (hvad man nok skal være forsigtig med), må man slutte, at ekspertens rolle er ganske betydelig, når det gælder influens på afgørelser, som han ikke selv har myndighed til at træffe. A. J. påpeger ganske rigtigt, at analysemanden ikke kan undgå vurderingselementer i sin analyse: valg af model, metoder, kriterier, samt alle mellemliggende fortolkninger. Det kan således være vanskeligt at fremlægge det beslutningsgrundlag i form af en række »neutrale« alternativer, som ekspertens opgave ideelt kan formuleres i retning af.

Beslutningstageren, eller politikerens må efterhånden udstyres med nogle sjette sanser foruden sin sunde fornuft, hvis han skal have nytte af ekspertråd. Mange afgørelser synes at vise meget spildt ekspertkrudt.

A. J. diskuterer også *administratorens* rolle som den at holde beslutningstagerne orienterede om eksperternes resultater, samt naturligvis at bringe beslutningerne til udførelse.

Arne Jensen taler for et samarbejde mellem ekspert, administrator og politiker, som hver i sig har specielle elementer, der skal kombineres for rimelige afgørelser, og han advarer kraftigt mod at betragte eksperter som medicinmænd. Han går tværtimod ind for at nedlægge de, der betragter sig som en sådan.

Erik Johnsen.

Arne Rasmussen: Brancheglidning i Danmark. Sekretariatet for Danmarks Erhvervsfond. Høst og Søn, København 1963. 82 s. plus bilag. Kr. 12,-.

Til en række udenlandske undersøgelser af sortimentsstrukturen i detailhandelen føjer sig den første danske undersøgelse af denne art, lavet af professor Arne Rasmussen.

I kraft af at det er den første undersøgelse herhjemme af denne art, kan der ikke blive tale om egentlige sammenligninger baseret på et ligeså omfattende materiale. Derfor må egentlige konklusioner om den igangværende *udvikling* vente på en ny undersøgelse, som lagt op efter de samme retningslinier som denne, vil kunne give værdifuldt materiale til en egentlig teori om sortimentsudviklingen, evt. koblet sammen med undersøgelser over variationer i andre handlingsparametre i detailhandelsvirksomhederne.

De fundne sortimentsbredder og -dybder kan dog sættes i relation til det branchemærke, som butikkerne normalt har

gået under, f. eks. i statistikken. Disse markater, stammende fra et produktionsorienteret og senere et indkøbsorienteret forhold til varerne, er efter A. R. misvisende. Man er på vej henimod *salgs-sammenhørende* varer i sortimentet, enten denne samhörighed nu stammer fra *forbruget*, *kundekredsens struktur* eller efter forbrugeren *indkøbsarbejde* (som en detailvirksomhed kan lette med f. eks. øget gevinst til resultat). Anm. er enig med forf. i, at materialet kan bære en sådan konklusion: detailhandleren er på vej til at blive specialist i en bestemt indkøbs-situation for forbrugeren. Dette medfører (som det påvises og eksemplificeres) dels en opspaltning af nogle brancher i mere specialiserede virksomheder med dybere sortimenter, dels en sammenlægning i virksomheder med bredere sortiment og endelig en umærkelig glidning i andre brancher.

Der er grund til at takke forf. for den detaljerede beskrivelse af den metode, han har valgt. Dels står og falder ens vurdering af resultaterne med ens godkendelse af metodevalget (som jo er delvis arbitrært), og dels må disse spørgsmål være helt klarlagt for eventuelle efterfølgende undersøgelser. Stort set er anm. enig i, at man ikke på mere effektiv og dog tilstrækkelig sikker vis kunne have skaffet et til formålet bedre materiale. Fremgangsmåden kan således næsten betegnes som en lille lærebog i, hvorledes man bør gå frem ved en praktisk undersøgelse af denne art. Særlig grund er der til at hæfte sig ved forf.s fikse måde at udtrykke tallenes usikkerhed på. Dette indicerer ikke, at man næste gang bør gå nøjagtig lige sådan til værks. Man vil til den tid vel have et par hypoteser, som man kunne tænke sig at få belyst mere indgående, og det kræver en anden metode.

Der skal ikke her gås i detaljer med hverken tal eller enkeltkonklusioner. Men det skal dog siges, at selv om forf. op-

fatter undersøgelsen deskriptiv, kan den for den vågne detailhandler eller brancheforehoved være af normativ værdi. For nu ved man noget om sortimentet i dansk detailhandel. *Erik Johnsen.*

Kjeld Greftegreff: Inntekt og beslektede begreper i økonomisk teori. Universitetsforlaget, Oslo, Bergen, 1962. 150 s., kr. 14,-.

Denne lille bog er en ganske fremragende gennemgang af økonomiske teoretikers indkomstbegreber, som de fremtræder i deres hovedværker.

Første del behandler klassikerne til og med Marx. Anden del behandler den tyske skole og amerikanske forfattere (og alle de væsentlige er med). Tredje del gennemgår nutidige kredsløbssystemer: Keynes, Lindahl og Frisch. Fælles for gennemgangen er en sober refereren af kernepunkterne i de forskellige indkomst- og kapitalbegreber.

Størst interesse knytter sig dog til Greftegreffs metateoretiske forsøg på at samordne de forskellige begrebsdannelser, hvilket sker i et »tillegg« på 13 sider.

M. h. t. indkomstbegrebet eksisterer der efter G. (og heri er de fleste vel enige) tre kategorier: 1) indkomst som en strøm af fysiske goder og tjenesteydelser. 2) de abstrakte ydelser, som de fysiske objekter afkaster og 3) den psykiske oplevelse af behovstilfredsstillelse. Greftegreff siger nu (s. 121), at disse begreber er enten fysiske (1 og 2) eller psykiske (3) men ingen af dem er økonomiske. Det, der adskiller et økonomisk begreb fra de andre, er, at det er et *værdibegreb*. Citat: . . . Værdielementet mangler i de tre nævnte definitioner. Værdielementet kan ikke være de fysiske goder eller den psykiske tilfredsstillelse, men må være *værdien af den tilfredsstillelse, som goderne giver individet* . . .

Anmelderen har funderet over dette i et par måneder, og han må med beklagelig selverkendelse meddele, at det går